

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ (TOD) BASIN AÇIKLAMASI

ÇEŞME YARIMADASI TURİZM PROJESİ TOPLUMSAL YARARDAN ÇOK ZARAR DOĞURACAKTIR!

Kültür ve Turizm Bakanı Sayın Mehmet Nuri ERSOY'un, 2020 yılının ilk aylarında gündeme getirdiği Ege Turizm Projesine göre Didim ve Çeşme Yarımadasında iki farklı turizm merkezi kurma hazırlığı yapılmaktadır. **Çeşme Yarımadası Projesi** ile ilgili çalışmaların 2021 yılında tamamlanması ve Projenin 2023 yılında hayata geçirilmesi hedeflenmektedir. Turizmcilerin ve bazı yerel yöneticilerin büyük bir müjde olarak karşıladığı ve üç aya sıkışmış olan turizmi on iki aya yayacağı iddia edilen Projenin, yarımadanın sosyal, ekonomik ve ekolojik yapısında yaratacağı değişimleri hesaplamadan hayata geçirilmeye çalışılmasının sonuçları çok ağır olacaktır.

Katılımcı bir modelle hazırlandığı iddia edilen Proje hakkındaki bilgilerin yetersizliği bu iddiayı geçersiz kılmaktadır. Şu ana kadar Sayın Bakanın birkaç açıklaması ve medyada çıkan birkaç haberden başka proje hakkında elle tutulur bir bilgi bulunmamaktadır. TMMOB İzmir Bileşenlerinin hazırlamış olduğu "Ön Değerlendirme Raporu" ve 4 Haziran 2021 tarihinde İzmir Kent Konseyleri Birliğince yapılan "Yarımada Çalıştayı ve Forumundan" başka sağlıklı bir bilgi kaynağı yoktur. Derneğimiz Bilim Kurulu ve Ormansızlaşma Komisyonu üyesi, Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Erdoğan ATMIŞ, İzmir'de yapılan bu çalışmaya Derneğimizi temsilen katılmış ve görüşlerimizi paylaşmıştır. Dernek olarak biz de, bu konudaki düşüncemizi kamuoyuna açıklamayı ve Çeşme Yarımadasını bekleyen tehlikelere karşı kamuoyunu uarmayı bir görev biliyoruz.

Bu Projeye göre; Çeşme Yarımadasının %55'i (16.624 ha/30.000 ha) turizme açılıyor. 100 bin nitelikli yatak kapasitesi ve 100 bin istihdam hedefleniyor. Cannes gibi turistik bir merkez hayaliyle yola çıkılarak hazırlanmış Projenin; zemin+2 kat olarak öngördüğü yatay mimaride kullanılacak malzemelerin çevre dokusuna uygun olacağı, çevre sertifikasına sahip, sürdürülebilir-doğa dostu bir turizm uygulaması olacağı vaat ediliyor. Projenin bir (1) milyar dolar gelir getireceği, gelirin ilk etapta altyapı yatırımlarına harcanacağı, geriye kalan kısmının ise Kemeraltı, Agora gibi yerlerin kalkınmasına harcanacağı, sübvans e ettikleri esnaf ve zanaatkarlar marifetiyle sadece gelir üzerinden pay alma esaslı ticari alanlar yaratılacağı gibi klasik yöre halkını etkilemeye yönelik vaatler sıralanmaktadır. Fakat bu vaatler içinde projenin yerliden çok yabancıya hitap edeceği, tahsis gelirleriyle maliyetlerin karşılanacağı ve işletme giderlerinin sabit yatırım sonrasında düşük olacağı açıklamalarının, halktan çok yerli ve yabancı sermayeyi memnun etmeye yönelik açıklamalar olduğu anlaşılmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına ait olan binlerce hektar büyüklüğündeki kamusal alanın, özel sermayeye devredilmesinin yaratacağı rant sayesinde hayata geçirilecek Proje, vatandaşların sahibi olduğu topraklarda bir yabancıya dönüşmesi, o topraklardan adeta kovulmasına yol açacak bir tür kentsel dönüşüm/seçkinleştirme (gentrification) çalışmasından öteye gitmeyecektir.

Projenin içerdiği tesislere bakınca; 20 adet golf sahası, Ege'nin en büyük müzesi, nitelikli olimpik boyutta spor tesisleri, motor sporları pisti, kongre-fuar ve etkinlik merkezleri, opera, bale, sinema, tiyatro salonları, özel galeri ve sergi salonları, sağlık turizmi amaçlı termal merkezler ve agro turizm alanları, doğa turizmi alanları, ekstrem macera ve doğa sporları (trekking, bisiklet vb.), tema park ve plato alanları, yat limanı-bireysel yat bağlama yerleri, bilişim teknolojileri serbest bölgesi vb. birbirine hiç benzemez ve bir arada olması düşünülemez pek çok tesisin bir torbanın içine doldurulmuş gibi bir araya toplandığını görmekteyiz. Torbaya bu şekilde rastgele doldurulmuş tesis ve aktivitelerle turizmi on iki aya yaymak, çevreye duyarlı ve sürdürülebilir bir turizm yapmak, doğayı, toplumsal yaşamı ve gelenekleri korumak mümkün değildir. Bu şekilde

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ

THE FORESTERS' ASSOCIATION OF TURKEY

Yeşili görmeyen gözler, renk zevkinden mahrumdur.

ele alınan bir proje, Çeşme Yarımadasının sadece doğasına değil, sosyal yaşamına ve ekonomik yapısına da zarar verecektir.

Proje alanının 4.293 hektarı (%25,8) ormandır. Ayrıca, kumsallar, küçük bataklıklar, makilikler ve fundalıklar geniş bir alanı kapsamaktadır. Yörede yüz yirmi (120) kuş türü, soyu risk altında olan tavşancıl, bıyıklı doğan, küçük kerkenez gibi yırtıcı kuşlar, sırtlan ve karakulak gibi nadir hayvanlar yörenin özgün ekosistemi içinde yer almaktadır ki ayrıca Akdeniz Fokunun da korunması için beş (5) öncelikli alandan biri olarak belirlenmiştir. Yörede korunması gereken on dokuz (19) bitki türünün altısı (6) endemik, onu (10) nadir, üçü (3) uluslararası ticareti yasak tür (CITES) kapsamındaki türlerdendir. Ender görülen *Orcislectea* adlı orkide türü de bu yörede bulunmaktadır. Doğa Derneğinin 2006 yılında yaptığı çalışmada, "Önemli Doğa Alanı" olarak tanımlanan yörede, oligotrofik sular ve Akdeniz geçici göletlerinin olduğu iki Natura 2000 adayı olabilecek alan bulunmaktadır.

2017 yılından önce bölgenin neredeyse yarısı 1. Derece doğal sit alanı olarak tanımlanmışken, sit statülerinde yapılan değişikliklerden sonra yörede; 1. Derecede sit alanına karşılık gelecek "Kesin korunacak hassas alanlara" yer verilmemiş, koruma konusunda daha az hassas olan "Nitelikli doğal koruma alanı-2.157 ha) ve "Sürdürülebilir koruma alanı-2.116 ha) gibi daha düşük koruma statüleri, daha küçük alanlarda devam ettirilmiştir. Bu tür bir düzenlemenin alandaki yapılaşma ve betonlaşmanın önünü açan bir düzenleme olduğu çok açıktır. Alanın maki ve fundalıklardan oluşan kendine özgü doğal yapısının sanki boş, işe yaramaz alanlar gibi değerlendirilerek yapılaşmaya açılması, Projeyi hazırlayanların ekoloji bilgisinin yoksunluğundan kaynaklanmaktadır. Çünkü bu alanlar AB Habitat Direktifi ve Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesine göre öncelikli korunması gereken ekolojik alanlardandır.

Proje kapsamında yapılacağı söylenen 20 adet golf sahasının yaratacağı ekolojik tahribat bile hesaba katılmamıştır. Golf sahaslarının alanları 50-150 hektar arasında değişebilmektedir. 20 golf sahası en düşük hesapla 1.000 hektarlık bir kumul, maki gibi doğal ekosistemlerin yok olmasına yol açacaktır. Golf alanları yılın her dönemi sulanması, gübrenmesi ve zararlılarla mücadele için kimyasalların kullanılması gereken alanlardır. 1 hektarlık golf sahasının sulanması için yaklaşık 12 bin m³ suya gereksinim bulunmaktadır. 20 golf sahası için gerekli yıllık su miktarı ise 12 milyon m³'e ulaşmaktadır. Çeşme ilçesinin, yıllık su tüketiminin 7 milyon m³ olduğu ve bu suyun karşılanmasında bile büyük sorunlar yaşandığı dikkate alındığında golf sahaslarında tüketilecek suyun miktarının büyüklüğü daha iyi anlaşılmaktadır.

Yarımadada bulunan Urla, Çeşme ve Karaburun ilçelerinin toplam nüfusu 127 bindir. Yarımada su ve enerji kaynaklarının mevcut nüfusa bile yetmediği bilinmektedir. Yazın bu nüfus, yazlıkçılar ve turistlerle birlikte 3-4 katına çıkmaktadır. Bu nüfus artışına ilave Projeye oluşturulacak 100 bin kişilik yeni istihdam ile birlikte yarımada su ve enerji ihtiyacını karşılamak mümkün olmayacaktır. Projeye yapılması planlanan golf tesisleri de dâhil olmak üzere Çeşme ilçesinin yıllık su ihtiyacı 35-40 milyon m³'e çıkacaktır. Her ne kadar Projede golf sahaslarının ve artacak nüfusun su ihtiyacının, ters ozmos ile denizden arıtma yoluyla sağlanacağı belirtilmiş olsa da, bu öngörünün ekonomik ve toplumsal maliyetlerinin iyi hesaplanmadığı çok açıktır. Ayrıca, atık suyun ve kentsel katı atıkların bertarafı gibi sorunların nasıl çözüleceğine dair de bugüne kadar herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Özellikle yaz aylarında artacak enerji talebinin nasıl karşılanacağı, iklim değişikliğine bağlı olarak yaşanan sıcaklık artışlarının enerji talebini ne kadar arttıracığı, deniz seviyelerinin yükselmesi ve fırtına kabarmalarının inşa edilecek tesisleri etkileyip/etkilemeyeceği hususları da incelenmemiştir. Nitekim çok yakın bir zamanda Alaçatı da oluşan bir hortum çok sayıda binaya zarar vermiş ve maddi hasarlara neden olmuştur.

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ

THE FORESTERS' ASSOCIATION OF TURKEY

Yeşili görmeyen gözler, renk zevkından mahrumdur.

Ekolojik ve toplumsal maliyetleri hesaplarken; öncelikle ülke turizminin arz ve talep dengesine bakarak, projeyi hazırlayanlarca iddia edildiği gibi ülkeye zengin turisti getirebilecek bir arz açığı olup olmadığını sorgulamak gerekmektedir. Hesapsızca ve planlanmadan yapılan, Akdeniz ile Ege kıyılarını işgal eden yüzlerce beş yıldızlı otelin “Ultra her şey dâhil” tanıtımları ve “En ucuz fiyat” seçenekleriyle müşteri bulabildiği, turist başına düşen turizm gelirlerinin gün be gün azaldığı herkes tarafından bilinmektedir. Şimdi de aynı şekilde Çeşme Yarımadasında toprak rantının sağladığı ucuz yatırım avantajından yararlanarak hayata geçirilecek ve doğanın bozulmasına neden olacak benzer turizm tesislerine sahip olacak bir projenin öncelikle şu sorulara cevap vermesi beklenmektedir.

- Yapılan bu yatırımın ülkemize yönelen turizm talebini arttıracaklarını ortaya koyan bilimsel bir çalışma yapılmış mıdır?
- Yarımada yapılacak belirtilen 20 adet golf sahasının ve golf otellerinin on iki ay boyunca dolu olacağını garanti var mıdır? Örneğin Antalya’da bulunan diğer golf otelleri, iddia edildiği gibi on iki ay boyunca tam ya da yarı kapasiteyle turist ağırlayabilmekte midir?
- Didim ve Çeşme Yarımadasında yapılacak turizm merkezleri, Antalya’daki turizm merkezlerine rakip olacağına göre, Antalya’daki ve diğer turizm yörelerindeki tesislerin gelirleri yeni oluşacak rekabetle daha da düşmeyecek midir? Bu endişeleri giderebilecek hangi farklılaştırma stratejileri oluşturulmuştur?
- Büyük bir müjde olarak sunulan ve benzerine rastlanmadığı iddia edilen Çeşme Yarımadası Turizm Projesinin, benzer şekilde sunulmuş, fakat sonuçlandığında hayal kırıklığı yaratmış olan Salda Gölü, Ayder, Yassıada, Sera Gölü vb. bunca olumsuz örnek varken, farklı olacağını söylemek gerçekçi bir yaklaşım olabilir mi?

Çeşme Yarımadasının gerçek ihtiyacı; doğayı, yörenin sosyal yaşamını ve ekonomisini yıkıma uğratacak, halkı kendi topraklarına yabancılaştıracak mega projeler değildir. Çeşme Yarımadasını kalkındırmak için; toprağı, denizi, ormanı, biyoçeşitliliği, sosyal yapıyı, kültürü, tarihi ve yörenin kapasitesini dikkate alan bir kalkınma anlayışı belirlenmelidir. Yörede turizm; ancak doğal ve kültürel varlıklara odaklanan, onları koruyan ve yeniden anlam kazandıran bir çerçevede planlanırsa sağlıklı bir şekilde gelişebilir. Bunun için yaptığı yıkımlar artık tepki uyandıran kitle turizminin yerine, agro-turizm, bağ, badem, zeytin, bisiklet ve doğa yürüyüşü rotaları, yabanıl yaşam gözlemi gibi doğaya ve toplumsal yaşama saygılı doğa turizmi aktivitelerinin hayata geçirilmesi gereklidir.

Türkiye Ormancılar Derneği olarak, ülkemizin en değerli coğrafyalarından biri olan Çeşme Yarımadasının doğal ve sosyal yapısının korunması için yaptığımız bu uyarıların yöre halkı tarafından dikkate alınmasını, merkezi yönetim ile yerel yönetimler ve demokratik kitle örgütlerinin bu konuya daha hassas şekilde yaklaşmasını ve buna göre çalışmalar yapmasını bekliyoruz.

KAMUOYUNA SAYGIYLA DUYURURUZ. 14.06.2021

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ